

**Examensarbete i fördjupningsämnet
Barndom och lärande
15 högskolepoäng, grundnivå**

**Perspektiv på utbildning i relation till
högläsning i digitaliseringens tid**

-En intervjustudie om förskollärares perspektiv på högläsning och digitalisering i förskolan

*Perspectives on education on reading
practices in the age of digitalization*

-A interview study on preeschool teachers' perspective on reading practices and digitalization in the preeschool context

**Annika Andersson
Josefine Sand**

Examen och poäng (Förskollärarexamen 210hp)
Datum för slutseminarium (2024-11-05)

Examinator: Erika Lundell
Handledare: Malva Holm Kvist

Abstract

Många tankar och upplevelser kring digitalisering i förskolan och kring de nya rekommendationerna från Folkhälsomyndigheten hörs och syns just nu i vårt samhälle. Diskussioner om skärmtid förs såväl i förskolan som hemma, vad det innebär för barnen och hur det används. Digitaliseringen i samhället har medfört förändringar i arbetet i förskolans värld och fortsätter än idag att förändras. Studiens syfte är att bidra med insikt i förskollärares upplevelser av arbetet med digitalisering i relation till högläsning, hur beskriver förskollärare sina erfarenheter kring digitalisering i relation till högläsning och vilka svårigheter och möjligheter kring användandet av digitala verktyg beskriver förskollärare? Studiens empiriska material består av intervjuer med sex yrkesverksamma förskollärare och har analyserats med hjälp av Gert Biestas (2008, 2020) utbildningsteoretiska perspektiv. Studiens resultat visar att informanterna har olika upplevelser när det kommer till förhållningssätt och arbetssätt kring digitalisering i förskolan. Resultatet visar även på olikheter i det stöd och vidareutbildning som finns för informanterna.

Nyckelord: Digitalisering, digitala verktyg, förhållningssätt, högläsning, kombination, stöd och utbildning.

Förord

Vi upplever att vi har haft ett välfungerande samarbete och givande diskussioner har förts kring materialet och upplägg av processen. Vi har uppskattat varandra som skrivpartner då vi har varit lika i vårt tankesätt men ändå kunnat utmana varandra i skrivprocessen. Större delen av vårt arbete har vi skrivit gemensamt men vi har även haft huvudansvar för olika delar av texten där vi efterhand bearbetat dem tillsammans. Vi tackar varandra för ett gott samarbete och en lärorik tid tillsammans. Vi vill även ge ett stort tack till handledare Malva Holm Kvist för ett organiserat och bra upplägg och givande feedback under processens gång. Sist men inte minst vill vi tacka våra informanter som genom sin medverkan gjorde denna studie möjlig.

Innehållsförteckning

1. Inledning och problemformulering	4
1.1 Syfte och frågeställningar	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 Digitala verktyg i förskolan	7
2.2 Pedagogiska kompetenser i att använda digitala verktyg i undervisningen	8
2.3 Sammanfattning.....	10
3. Teoretiskt perspektiv	11
4. Metod.....	13
4.1 Metodval	13
4.2 Urval	13
4.3 Genomförande	14
4.4 Etiska överväganden.....	14
4.5 Tematisk analys som analysmetod	15
4.6 Metoddiskussion.....	16
5. Resultat och analys	18
5.1 Stort tryck på högläsning.....	18
5.1.1 Stöd och utbildning.....	20
5.2 Förhållningssätt till digitalisering vid högläsning	22
5.2.1 Kombination som ett vinnande koncept.....	25
6. Diskussion och slutsatser	29
6.1 Vidare forskning.....	31
6.2 Slutord	32
Referenslista	33
Bilaga.....	36

1. Inledning och problemformulering

Vi lever idag i ett digitaliserat samhälle, som även snabbt förändras. Digitaliseringen påverkar vardagen på en rad olika sätt, där digital kompetens ses som en demokratisk fråga samt en förutsättning för att kunna delta i studier och arbetsliv. På så vis är det viktigt att alla barn samt elever utvecklar en adekvat digital kompetens. Digital kompetens är därför en del i förskolans läroplan för att elever ska erbjudas en likvärdig utbildning. I förskolan handlar detta om den första kontakten med digital teknik som kan användas för att främja lek kreativitet och språkutveckling (Skolverket 2024). Här kan det uppfattas en spänning i diskussionen kring skärmtid och användandet av skärm i förskolan. Hur ska förskollärare tolka denna diskussion och hur gör de i den vardagliga praktiken? Det har genom tiderna funnits olika så kallade ”mediepaniker”, det vill säga att när det kommer ny teknik så tas det först emot med oro och skepsis för att sedan övergå som en naturlig del av samhället (Dunkels 2019, kap 13, ss. 284, 285, se Kjällander & Riddersporre 2019). Om vi ser till dagens debatter som förs om digitaliseringen och skärmtid så kan detta tolkas som en slags mediepanik.

I en debattartikel där flera forskare medverkar lyfter de bland annat att barn inte ska exponeras för skärmtid i stor utsträckning vilket problematiseras av forskarna då bilden av digitaliseringen som framställs i media inte stämmer överens med vad de dokumenterat i sina forskningsstudier. Forskningen visar på att undervisningen som pedagogerna bedriver ska göra barnen digitalt kompetenta, något som behövs för att förstå digitaliseringen i vardagen och rusta barnen för den värld de lever i (Kjällander et al. 2023). Rekommendationer från Folkhälsomyndigheten säger att barn under två år bör inte använda digitala medier alls och att användandet för äldre barn bör begränsas för att viktiga delar av livet inte ska trängas undan. Folkhälsomyndigheten menar att syftet är att främja en bättre balans kring skärmtid och andra delar i livet som till exempel fysiska aktiviteter och sömn, men också för att minska exponering av innehåll som kan vara olämpligt (Folkhälsomyndigheten 2024). Bland dagens vuxna finns det ett stort spann gällande digital kompetens. Många har goda kunskaper medan andra har brist på digital kompetens. Denna klyfta kan vara en stor utmaning i förskolan. Barnen och pedagoger ska möta framtiden tillsammans och utforska nya saker. När det kommer till digital kompetens så faller det sig mer naturligt för barnen än för de vuxna då barnen växer upp i vårt redan digitaliserade samhälle, medan många vuxna behöver lära sig på nytt eller utveckla sin kompetens för att hålla jämna steg med barnen (Bruce & Riddersporre 2019, ss. 42, 43, se Kjällander & Riddersporre 2019).

Högläsning är en stor del i undervisningen i förskolan, ändå nämns högläsning i Läroplanen för förskolan (2018) endast en enda gång. ”Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter” (Lpfö18 2018, s. 8). Enligt Ann-Marie Körling handlar högläsning om gemenskap, om att få och att få dela något. Läsning handlar om att få uppleva något, att få förståelse för att våra förmågor att läsa ständigt utvecklas. Högläsning är meningsfullt för att få uppleva gemenskap, kreativitet, ordförråd och att lära och förstå (Körling 2012, s. 6). Texter ska upplevas och genom att använda modern teknik kan vi åskådliggöra den text vi läser högt. Barn kan följa högläsningen via projektor eller lärplatta men det betyder inte att det ska ersätta förskolläraren utan det ska skapa förutsättningar för delaktighet (Körling 2012, s. 31). Enligt läroplanen (2018) så ska förskollärare ansvara för att varje barn ”får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande” (Lpfö18 2018, s. 15).

På Skolverkets hemsida under avsnittet *Digitalisering i förskolan och skolan -vad och varför* står det för att skapa en rik lärandemiljö behövs olika typer av verktyg. Genom att kombinera analogt och digitalt kan lärandet fördjupas och möta barnens olika behov och förutsättningar. Dock är det av största möjliga vikt att digitala verktyg används på ett genomtänkt vis, då det framgått i forskning att förskollärarens kompetens att välja samt använda de digitala läresurserna är avgörande för ökad måluppfyllelse. Rektor och huvudman behöver arbeta systematiskt med frågor som handlar om digitalisering i förskolan, där Skolverket erbjuder stöd till rektor och huvudman för att på bästa sätt kunna ta vara på digitaliseringens möjligheter (Skolverket 2024).

I ett pressmeddelande som är publicerat den 2 oktober 2023 på Regeringens hemsida beskrivs ett sedan tidigare krav på att använda digitala verktyg i förskolan, nu vill regeringen ta bort kravet och i stället ha skärmfri förskola. Detta grundar sig i att det finns vetenskapligt stöd för att ha skärmfria miljöer då barnen får bättre förutsättningar att utveckla relationer, koncentrera sig och lära sig att läsa och skriva, menar skolminister Lotta Edholm. Däremot kan användning av digitala lärverktyg användas i viss mån, men som tydligt ska grundas i vetenskapligt stöd samt dokumenterat pedagogiskt mervärde (Regeringen, 2023).

I förskolan har användandet av e-boken och program som Polyglutt ökat under digitaliseringens tid. E-boken visar sig möjliggöra olika slags läsprocesser tillsammans med kroppsliga

läsprocesser. Det innebär att det blir viktigt hur förskolläraren erbjuder digitala verktyg och uppmärksammar hur dessa används. Att tillsammans med barnen lyssna, se och synliggöra barnens gester, intressen och känslor för att skapa mening kring de dem läser digitalt (Hermansson & Olin-Scheller 2019, ss. 79, 80, se Kjällander & Riddersporre 2019). I en debattartikel där flera forskare medverkar lyfter de att barnen får meningsskapande resurser i språkutveckling, lek och lärande när förskollärare projicerar upp bilder ur barnböcker och förstorar upp bilden och texten på en skärm. Det har även framkommit att användningen av digitala verktyg kan ge flera olika vägar till lärande. Ett exempel är där minoritetsspråk och hemspråk bli inkluderande genom att lyssna och höra dem via digitala böcker på fler språk. Forskarna menar att det behöver finnas en strukturerad digitaliseringsstrategi för att ge stöd till pedagoger att kunna känna sig trygga i att arbeta med digitala verktyg samt göra genomtänkta didaktiska val. Framför allt *när* och *varför* digitala verktyg ska användas eller inte användas (Kjällander et al. 2023).

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att undersöka och bidra med insikt i förskollärares upplevelser av arbetet med digitalisering i relation till högläsning.

- Hur beskriver förskollärare sina erfarenheter kring digitalisering i relation till högläsning?
- Vilka svårigheter och möjligheter kring användandet av digitala verktyg beskriver förskollärare?

2. Tidigare forskning

Anna Craft (2012) har skrivit en vetenskaplig artikel som tar upp de snabba förändringar som har skett inom tekniken och som därigenom förändrar barndomen och ungdomen. Syftet med artikeln är att teoretiskt diskutera ett möjlighetstänkande i en digital tid där två olika diskurser jämförs. Craft menar att ungdomar idag kan lätt navigera i sociala nätverk och digitala spel och de är ofta bra samarbetspartners till de vuxna. Barn växer upp i en föränderlig kontext där ingen aspekt av livet är oberörd av den digitala eran som förändrar hur vi lever, relaterar och lär oss (Craft 2012, s. 182).

Craft (2012) resonerar i den ena diskursen om barn i riskzon och att det är vuxnas ansvar att förbereda unga människor för framtida arbete. Craft (2012) menar att det finns en risk att utnyttja föräldrars rädsla vilket kan göra att föräldrar begränsar barns sociala liv i hemmet snarare än i offentliga utrymmen. Craft (2012) lyfter även den andra diskursen om barn som kapabla och teknikkunniga, där digitaliseringens inverkan på 2000-talets barndom kan kännetecknas av en större känsla av självständighet och identitet. Båda dessa synsätt är kopplade till varandra i framväxten av digitala medier (digitaliseringen) där det å ena sidan förkastar digitaliseringens framskridande roll och den å andra sidan omfamnar den. Med tillgång till digitala medier i och utanför hemmet i tidig ålder så har barn och unga idag en större kunskap och tillgång till information jämfört med barn för 50 år sedan (Craft 2012, ss. 176, 177). Resultatet visar att människor är mer utsatta än tidigare när det gäller digitala medier. Skolor försöker nu tänka i nya banor om vad som ska erbjudas. Craft (2012) lägger fram ett perspektiv på vad som skulle kunna vara och att skolor genom ett gemensamt möjlighetstänk behöver ta hänsyn till nya utmaningar som uppstår med digitaliseringen (Craft 2012, s. 186).

2.1 Digitala verktyg i förskolan

I introduktionen till ett temanummer menar Malin Nilsen & Susanne Kjällander (2023, s. 5) att det svenska utbildningssystemet står inför en stor utmaning eftersom vi lever i en tid där teknologin utvecklas i rasande takt. Studier som undersöker detta är av vikt på grund av pågående debatt kring barn och ungas skärmanvändning. Det finns en del röster i samhället som talar för att skärmar inte ska finnas i förskolan, medan en del studier i stället visar på vikten av att barnen behöver digital kompetens. Eftersom barnen växer upp där digitala verktyg existerar oavsett om det finns med i förskolans undervisning behövs en nyanserad syn. Detta betyder inte

att digitala verktyg är bättre än analoga, däremot är det relevant att undersöka undervisningen och lärande objektivt med olika verktyg i förskolans praktik. Det viktiga är att se till kvaliteten i hur digitala verktyg används för pedagogiska syften inte om skärmtiden i sig (Nilsen & Kjällander 2023, s. 5). Nilsen och Kjällander (2023) är en del av det nationella forskarnätverket som har ett gemensamt forskningsintresse för digitalisering i förskolan. Denna text introducerar studien av Nilsen, Petersson och Danielsson (2023) som presenteras nedan.

I en studie av Nilsen, Petersson och Danielsson (2023) undersöks Polyglutt, som är mycket vanlig läsresurs på förskolan idag. Polyglutt är en abonnemangstjänst som innefattar tusentals barnböcker inlästa på svenska och många andra språk som har utvecklats för att barn ska kunna lyssna på böcker på både svenska och modersmål. På så vis kan dessa stödja barns språkutveckling. Studien bygger på intervjuer med pedagoger och multimodal interaktionsanalys av hur pedagogerna använder läsresursen i förskolan. De menar på att det inte finns mycket forskning kring hur digitala läsresurser kan främja flerspråkande barn i förskolan. Resultaten i studien visar att pedagogerna i studien lyfte möjligheten att projicera digitala böcker vid gemensamma läsaktiviteter och att detta skapade bättre förutsättningar och fokus hos barnen. De lyfte även upp fördelar med att använda sig av den automatiska uppläsningen, då en del av pedagogerna inte var bekväma i att läsa för barn och vid de tillfällen då barnen tar eget initiativ till att läsa när pedagoger inte har möjlighet att läsa (Nilsen, Petersson & Danielsson 2023, s. 24).

2.2 Pedagogiska kompetenser i att använda digitala verktyg i undervisningen

Davoud Masoumis (2021) studie handlar om att förbereda blivande förskollärare för att de ska kunna integrera och använda IKT (Informations- och kommunikationsteknik) för att utveckla barnens digitala kompetenser. Han menar på att det är ett problematiskt mål för lärarutbildningsprogram. Forskningen utfördes genom fem fokusgrupper med blivande lärare och fyra intervjuer med lärarutbildare (Masoumi 2021, s. 3012). Masoumi (2021) skriver om hur förberedelserna är för att kunna bli förskollärare i Sverige, där blivande lärare gör sig beredda till att undervisa barn i de tidiga åldrarna i enlighet med den svenska läroplanen för förskolan. Det är av vikt att använda digital teknik för att kunna möjliggöra en rik lärmiljö och skapa förutsättningar till att stimulera barns utveckling och lärande. Det är något läroplanen för förskolan förespråkar, som även introducerar en modell ”educare” vilket innebär att lärare ska

integrera omsorg och pedagogiska praktiker, något som visar vikten på att utveckla förskollärares kompetens inom IKT, menar Masoumi (2021, s. 3011). Resultatet av Masoumi (2021) studie visar att både blivande lärare och lärarutbildare är överens om att det är väsentligt att den digitala kompetensen utvecklas hos förskollärarna. Det framgår dock att blivande lärare upplever att de inte kan integrera IKT i sin framtida praktik som förskollärare, eftersom de inte fått tillräckligt med möjligheter i sin utbildning att utveckla sin kompetens (Masoumi 2021, s. 3021).

För att kunna minska den digitala klyftan samt den digitala ojämlikheten för yngre barn är förskollärares kompetens viktig. Att kunna klara av att hantera IKT skulle kunna bidra med att förskollärare blir mer trygga och säkra i sin användning av digital teknik i förskolepedagogiken (Masoumi 2021, s. 3013). Lärarutbildarna anser dock att de använde sig av digital teknik i undervisningsmetoder. De menar att de beskrev många sätt för att kunna förbereda nästa generation förskollärare att kunna använda digital teknik. Däremot reflekterade de över att det inte fanns någon obligatorisk kurs som handlar om digital teknik i undervisningen för de allra yngsta, vilket leder till att det finns få uppdrag som handlar om att använda digital teknik i den pedagogiska praktiken (Masoumi 2021, ss. 3017, 3021).

Då världen snabbt förändras med digitalisering så behöver lärare hålla sig uppdaterade och se till att ha och införskaffa sig kunskap eller utbildning för att på rätt sätt kunna föra det vidare till elever som är uppvuxna i en digital tid. Lärare idag förväntas vara kompetenta nog för att kunna möta den nya generationen (Z) som är uppvuxna med digitala medel (Gündüzalp 2021, s. 90). Syftet för Gündüzalps (2021) studie som genomfördes i Turkiet var att definiera förhållandet mellan lärares informationskompetens och digitala kompetens enligt lärarnas egna upplevda erfarenheter som skett under digitaliseringens tid. Studien undersökte huruvida det fanns ett samband mellan dessa kompetenser och om informationskompetens hade betydelse för deras digitala kompetens (Gündüzalp 2021, s. 90).

Gündüzalp (2021) påpekar i sin text att informationskompetens omfattar många färdigheter, som att definiera och hitta information, användning av information, kritiskt tänkande och livslångt lärande. Digital kompetens förklaras som en serie av sammanhängande kompetenser som krävs i digitala miljöer och informationskompetens har en central plats i dessa kompetenser. Lärare behöver vara beredda på att ha goda digitala kompetenser och utveckla en digital medvetenhet som gör det möjligt att välja de bästa miljöerna för digitalt lärande och

undervisning. Därav har behovet av digitalt kompetenta lärare ökat (Gündüzalp 2021, s. 87). Digital kompetens är en viktig färdighet i idag och ett viktigt ämne i utbildningssektorn. Det krävs att lärare har och fortsätter att utveckla sina digitala kompetenser för att kunna undvika dramatiska effekter av tekniska förändringar såväl i utbildning, arbetet och samhället (Gündüzalp 2021, s. 89).

2.3 Sammanfattning

Tidigare studier kring digitalisering i förskolan beskriver hur samhället ser ut och de snabba digitala förändringarna som sker vilket Craft (2012) menar gör att barndomen också förändras. Craft (2012) lyfter även vuxnas rädslor och att det är deras ansvar att förbereda barnen för framtiden. I linje med detta hävdar Nilsen och Kjällander (2023) att skolsystemet har en stor utmaning framför sig, samt att det finns en del röster som säger att skärmar inte ska finnas i förskolan. Tidigare forskning beskriver hur viktigt det är att använda digitala tekniker för att skapa goda förutsättningar för barns utveckling. Masoumi (2021) visar även att det inte funnits tillräckligt med möjligheter för förskollärare att utveckla sin kompetens. Relaterat till detta resonemang visar Gündüzalp (2021) forskning att olika kompetenser behövs i kombination med varandra för att kunna följa med i utvecklingen. Studier visar också hur högläsning bidrar till språkutveckling och hur man kan främja lärandet med digitala hjälpmedel. Nilsen, Petersson och Danielsson (2023) undersöker läsresursen Polyglutt och hur den skapar möjligheter för bättre förutsättningar och fokus för barnen i förskolan.

Med vår studie vill vi synliggöra förskollärares perspektiv av digitaliseringen och deras arbete med högläsning. Hur de arbetar med digitala kontra analoga verktyg och vilka möjligheter och svårigheter det medför. Den tidigare forskning vi har valt att presentera blir relevant för vår studie på så sätt att de alla visar olika röster och perspektiv på det som sker inom digitaliseringens framfart.

3. Teoretiskt perspektiv

Eftersom syftet med vår studie är att undersöka förskollärares upplevelser och syn på användningen av digital teknik i högläsningssituationer har vi valt att använda ett utbildningsteoretiskt perspektiv för att tolka deras utsagor och perspektiv gällande sin egen undervisning och praktik. Vi tar valt att utgå från Biestas (2008) syn på utbildning och använda några av hans begrepp som utgångspunkt för vår analys. Biesta (2008) talar om varför syftet med det man gör ska ha en plats i diskussioner kring utbildning och att man inte bör man skilja mellan tre funktioner, *kvalifikation, socialisation och subjektifiering* (Biesta 2008, s 22). Man kan se på begreppen separat men det är att föredra att se på dem som sammanhängande då de relaterar till varandra. Begreppen blir beroende av varandra för att kunna uppmärksamma vad och varför vi lär oss något (Biesta 2008, s 41). Biestas perspektiv preciserar inte vad som bör vara syftet med utbildning utan menar att med dessa begrepp så kan det bidra till att ställa bättre och mer specifika frågor om utbildning och mål i utbildningen (Biesta 2008, s. 36). Nedan presenterar vi dessa centrala begrepp som vi valt att utgå ifrån i vårt analysarbete i denna studie.

Kvalifikation

Kvalifikation innebär att skolan ska ge elever kunskap, färdigheter och förståelse som är central inför arbetsliv, vidare studier och även för deras funktion (Biesta 2008, s. 40). Kvalifikationsbegreppet motiverar varför vi behöver utbildning och ger kunskaper och färdigheter som är av värde för vår tid (Biesta 2020 s. 92), som att syfta till utbildning som spelar roll för vilken arbetskraft som behövs i landet. Kvalifikation är dock inte enbart begränsat till förberedelse för arbetslivet, det syftar även till att ge barn färdigheter som anses vara nödvändiga för att fungera i samhället (Biesta 2008, s. 40).

Socialisation

Då utbildning aldrig är neutral och alltid representerar något på ett särskilt sätt så kan denna funktion uppfattas som en av de faktiska ”effekterna” av utbildning. Socialisering eftersträvas ibland aktivt av utbildningsinstitutioner och har att göra med vilka vi blir som människor genom utbildning, där vi blir en del av sociala, kulturella och politiska ”ordningar”. Socialisering är inte ett uttalat syfte för utbildningsprogram och praktiker men fungerar ändå på detta sätt genom att skolan ska fostra elever i samhällets kultur, traditioner och vanor så att de fungerar i samspel

med andra. Enligt Biesta (2008) spelar detta en stor roll i kulturens och traditionens fortlevnad (Biesta 2008, s. 40).

Subjektifiering

Subjektifiering har enligt Biesta (2020) att göra med frågan om frihet, som i att skolan ska erbjuda eleverna frihet. Inte frihet att göra som man vill men en frihet att agera i relation till den världen vi lever i. Han framhåller att subjektifiering har att göra med att barnet existerar som subjekt i sitt eget liv, inte som objekt för pedagogiska interventioner (Biesta 2020, s. 89). Biesta betonar att subjektifieringen alltid sker i relation till en omvärld. I skolan och förskolan möter barnen omvärlden i sina kamrater och vuxna och i skolan finns stor potential att kunna testa hur man själv är i relation till omvärlden (Biesta 2020, ss. 93, 95). Att existera som ett subjekt kan uppfattas som detsamma som identitet. Det lyfter frågor som *vem är jag, hur är jag och vad gör jag med min kunskap?* Subjektifiering sker inte som en lång process utan får ta plats i nuet och kommer till sin rätt i just relation med andra och uppfattningen om omvärlden (Biesta 2020, ss. 98, 99). Han menar att det är ett sätt att vara (Biesta 2008, s. 40).

4. Metod

I detta avsnitt beskriver vi hur vi gått till väga och hur vi tänkte kring studiens metodval, urval samt etiska överväganden och avslutningsvis förs en diskussion kring detta.

4.1 Metodval

Vår studie utgår från kvalitativ metod. Patel & Davidsson (2019, s. 53) skriver att kvalitativ forskning handlar om att kunna upptäcka nya problem samt möjligheter. Forskaren i kvalitativ forskning har en önskan om att få en djupare förståelse för en händelse eller fenomen. Dock behöver forskaren ta hänsyn till kontexten relaterat till fenomenet eller händelsen. För att få en djupare förståelse för människors handlingar, uppfattningar och meningsskapande kring fenomenet *digitalisering* i relation till högläsning användes i denna studie den kvalitativa metoden. Intervjuer genomfördes i syftet att undersöka förskollärares upplevelser av deras arbete med digitalisering i relation till högläsningspraktiker i förskolan. Genom intervjuer som är ett kraftfullt och effektivt verktyg i den kvalitativa metoden, fanns möjligheter till att komma lite mer på djupet i hur förskollärare tänker kring detta fenomen (Alvehus 2023, s. 117). Patel & Davidsson (2019, s. 105) understryker att de kvalitativa intervjuerna syftar till att kunna identifiera egenskaper och uppfattningar av något fenomen. Med vår kvalitativa metod görs ett försök att tolka och förstå förskollärares uppfattningar och upplevelser om hur de arbetar med digitalisering i deras arbetssätt med högläsning. Vi har med denna inriktning sett på materialet utifrån ett utbildningsperspektiv.

4.2 Urval

Vilka urval man gör är en viktig fråga för kvalitativ forskning. Generalisering har inte så stor roll som i den kvantitativa forskningen och på så sätt kan andra urvalsstrategier vara lämpliga (Alvehus 2023, s. 96). På grund av rådande tidsram valde vi att göra ett bekvämlighetsurval där vi frågade förskollärare i vår närhet om de hade möjlighet att ställa upp på en intervju (Patel & Davidsson 2019, s. 141). Vi ville höra deras upplevelser för att de har specifik utbildning som gör att ansvaret för undervisning och arbetssätt enligt läroplanen för förskolan (2018) ligger hos förskollärarna. Vi genomförde intervjuer med sex förskollärare från tre olika kommuner, i olika åldrar med olika många års erfarenhet och som idag arbetar med olika åldersgrupper för att vårt urval inte skulle bli för strategiskt. Detta var en risk vi diskuterade kring när vi skulle välja

intervjupersoner, så detta val gjordes för att kunna jämföra erfarenheter och upplevelser (Alvehus 2023, s. 97).

4.3 Genomförande

Vi utförde semistrukturerade intervjuer där vi i vår intervjuguide utformade olika tema som skulle beröras. Dessa tema var Högläsning, Digitala verktyg vid högläsning och Läroplan och digitalisering (Patel & Davidsson 2019, s. 105). Varje intervju varade mellan i 30–60 minuter och genomfördes genom zoom-möte eller möte i verkligheten. All inspelning av intervjuerna gjordes via zoom eller diktafon. Informanterna rekryterades via email genom vårt eget nätverk av förskollärare. Vi utförde tre intervjuer vardera och öppna frågor utformades i en viss ordning men med stort utrymme för intervjupersonen att kunna utforma sina svar. Det innebar att intervjupersonen kunde svara på flera frågor i ett svar eller ha möjligheten att sväva ut och på så sätt svara även på andra frågor. Det gav en möjlighet till öppenhet för att ställa följdfrågor och en chans att få flyt i samtalet gavs åt oss som intervjuade (Patel & Davidsson 2019, s. 105).

4.4 Etiska överväganden

Vår studie utgår samt genomsyras av God forskningssed (2024). Nedan kommer vi att beskriva hur vi tagit hänsyn till dessa i vår egen studie.

Vi skickade ut en samtyckesblankett med information kring studien i förväg till våra informanter, för att de skulle kunna läsa igenom den i lugn och ro utan stress. För att tillgodose *Självbestämmandeintresset* och informanternas rätt till självbestämmande skickades samtyckesblanketten ut för att säkerställa att informanterna fick tillräckligt information för att frivilligt ta beslut om deltagande i vår studie (God forskningssed 2024, s. 62). I denna samtyckesblankett så kunde informanterna ta del av vad studien innebar och hur vi hanterar vårt insamlade material (God forskningssed 2024, s. 63). Vi informerade i samtyckesblanketten om studiens syfte, vilka villkor som gäller samt att deltagande är frivilligt och att de närsomhelst kan avbryta sin medverkan. Informationen omfattade alla delar i vår studie som på något vis kunde påverka deras vilja att delta (God forskningssed 2024, s. 63). Denna information gavs för att de skulle kunna bilda sig en klar uppfattning om vad de samtyckte till. Informanterna informerades även om att insamlandet av samtycke skulle ske muntligt via ljudupptagning vid intervjutillfället (God forskningssed 2024, s. 63). Informanterna fick information om att det insamlade materialet endast kommer att användas för vår aktuella studie. Vidare informerade

vi även om hur materialet kommer att tillämpas och som efter genomförd studie kommer att raderas. Detta förmedlades också i samtyckesblanketten. Denna blankett fick intervjupersonerna skickat till sig via email och var deras att svara så att om de behövde kunde titta igen vad de samtyckt till (God forskningssed 2024, s. 63). Det var viktigt för oss att ge informanterna så mycket information kring studien som möjligt för tillgodose *Förtroendeintresset* så informanterna skulle kunna känna förtroende för oss som utför studien (God forskningssed 2024, s. 13).

Vi har i vår studie inledningsvis informerat informanterna om att deras medverkan är anonym (God forskningssed 2024, s. 66). *Skyddsintresset* är till för att skydda de involverade personerna eller personer som kan påverkas av den. Därför nämns inga namn, personuppgifter, arbetsplatser eller annat som kan knytas till en informant i studien och allt insamlat material och personuppgifter lagras på Malmö Universitets server under arbetet med vårt examensarbete, där obehöriga inte kan ta del av det (God forskningssed 2024, s. 12). Detta gjordes för att se till *Öppenhetsintresset* då färdigt examensarbete publiceras så allmänheten kan ta del av det (God forskningssed 2024, s. 13). Så även *Rättvisintresset* för att vid publicering så kan informanterna ta del av studiens resultat (God forskningssed 2024, s. 59).

4.5 Tematisk analys som analysmetod

Vi började med att transkribera våra intervjuer vilket är ett första steg i analysen där tal förvandlas till text (Alvehus 2023, s. 117). Nästa steg var att läsa igenom vårt material. Detta gjorde vi många gånger för att kunna se om vi hittade några mönster och betydelser i texten. Enligt Alvehus (2023) så är detta tematiska sätt att koda materialet en fördel för att kunna se på materialet på olika sätt. Braun & Clarke (2006) lyfter vikten av att läsa igenom texten många gånger, detta eftersom idéer och kodning uppstår redan när man läser igenom sin text. Däremot upplevde vi att det inte var helt lätt att få grepp om vårt material. Vi diskuterade kring de olika svaren i materialet för att få en förståelse om det var fanns ord som upprepas eller eventuellt sades vid fler tillfällen eller något som var av stor betydelse för våra informanter. Vi skrev ner ord som förekom ofta, kodord såsom *kombination*, *högläsning*, *digitala verktyg* och *förhållningssätt*.

När vi diskuterade kring vad som var viktigt i vår studie stod vår forskningsfråga hela tiden i centrum, något som Braun & Clarke (2006) menar är viktigt i frågan om vad ett tema är. Våra

intervjuer gav oss mycket material att gå igenom då alla informanter tyckte det var ett intressant ämne. Det transkriberade materialet reducerades efter kodorden som vi tagit fram och skapade teman där urval gjordes utifrån vad som skulle kunna ge svar på våra frågeställningar. Enligt Braun & Clarke (2006) så representerar ett tema någonting meningsfullt eller ett mönster i materialet som i kan sättas i relation till frågeställningarna (Braun & Clarke 2006, s. 82). Tema som vi arbetade fram var Förväntningar på arbetet, Upplevelser av digitala verktyg, Syn på samhällsdebatten. För att inte fastna i ett representationsproblem där vi riskerade att reducera för mycket av vårt material gick vi in med ett induktivt förhållningssätt där vi kodat och skapat teman helt utifrån materialets innehåll utan påverkan av teori och tidigare forskning. Genomläsning av materialet gjordes flera gånger för att kunna se på materialet på olika sätt. Vi valde ett induktivt förhållningssätt då tidig läsning av materialet med ett deduktiv ansats kan snäva av kodningen och relevanta teman och kritiska aspekter löper då risk att förbises (Braun & Clarke 2006, s. 86). Med en deduktiv ansats använder vi sedan teoretiska föreställningar på ett systematiskt sätt i argumentationen i analysen och gör tolkningar utifrån materialet med inslag av citat från intervjuerna (Alvehus 2023, ss. 141, 142).

4.6 Metoddiskussion

En första tanke vi hade var att göra intervjuer i kombination med observationer. Intervjuer för att undersöka förskollärares upplevelser, tankar och observationer i barngrupp för att få syn på hur ofta högläsning med eller utan digitala verktyg genomförs. Då vi kom fram till att det var ju förskollärarnas syn vi ville undersöka så blev observationer inte relevant för vår studie då vi kunde ställa frågan till dem hur ofta och på vilka sätt de använder digitala/analog medel vid högläsningstillfällen.

Urvalet blev ett bekvämlighetsurval på grund av den begränsade tiden till att genomföra vår studie. Det var främst förskollärare i vår närhet som blev studiens informanter, vilket kan ha påverkat svaren och intervjusituationen eftersom vi var bekanta ansikten. Eftersom vår studie är kvalitativ och berör ett begränsat antal informanters erfarenheter kan studiens resultat inte generaliseras (Patel & Davidsson 2019, s. 141). Dock valde vi personer i olika kommuner så vi upplever ändå att vi fått bra variation i vårt material. Om vi hade haft mer tid så hade fler förskollärare kunnat intervjuats och då hade vi kunnat få en ännu större insikt i upplevelser kring digitaliseringen i relation till högläsning i förskolan. Vi hade främst våra intervjuer via zoom för att det var lättillgängligt för informanterna. Två intervjuer skedde på plats och vi

upplever att de gav oss mer utförliga svar. Dessa skillnader kan bero på de enskilda informanterna eller på intervjusituationen. Vi bedömer ändå att alla informanternas svar bidrog till ett rikt material.

För att vi skulle kunna gå igenom våra intervjuer så har den tematiska metoden varit bra för att få syn på de olika teman och till hjälp för hur vi kunnat tolka vårt material. Vi kunde urskilja teman som vi färgkodade för att lättare kunna se samband och återkommande nyckelord, vilket var till hjälp för att kunna svara på våra frågeställningar. Forskningsintresset tillgodoses då denna studie bidrar med insikt i hur forskollärare förhåller sig och arbetar med digitala verktyg och hur förändringar kring detta upplevs (God forskningssed 2024, s. 12). Vi har arbetat efter en väl beprövad analysmetod och tagit del av den senaste informationen från Folkhälsomyndigheten (2024) och även den senaste rapporten om God forskningssed (2024). Vi har hanterat vårt material på ett tillförlitligt sätt då det har förvarats på Malmö universitets server och vårt material presenteras sanningsenligt utifrån exakta citat från informanterna. Detta menar vi visar på studiens kvalitet och tillförlitlighet.

5. Resultat och analys

I denna del presenteras vår analys av intervjuerna med förskollärarna utifrån vårt teoretiska perspektiv som vi använde för att tolka deras utsagor.

5.1 Stort tryck på högläsning

Våra informanter berättar om arbetet med digitalisering i förskolan på olika sätt. Flera av dem berättar att digitaliseringen är viktig och har en central plats i högläsningssituationer. Även att högläsning i sig är en stor del i arbetet med utvecklingen av ordförråd och språket hos barnen. En del av informanterna beskriver att läsresursen Polyglutt är ett verktyg som används mycket i deras arbete med högläsning och att det är ett direktiv de har fått från ledningen. Informanterna berättar att det är ett stort fokus på högläsning i förskolan och även om andra direktiv de har fått kring arbetet med högläsning. De beskriver att de arbetar utifrån ”*Före Bornholmsmodellen*” som är en modell som just föregår Bornholmsmodellen och innehåller ett språkutvecklande material där sagor med tillhörande övningar låter barnen möta hur språket är uppbyggt. De beskriver även att de har ett samarbete med de lokala biblioteken. En informant beskriver detta på följande sätt:

...men senaste året har det varit väldigt stort fokus på det i hela kommunen så vi jobbar ju alla med *Före Bornholmsmodellen* och där ingår en del utav det arbetet med högläsning under verksamhetstid när barnen är som mest aktiva om man säger. Då arbetar man med bok på ett fördjupat sätt.

I citatet ovan beskriver informanten att det har funnits ett stort fokus på högläsning under en längre tid och hur de ska arbeta med högläsning på ett fördjupat sätt genom *Före Bornholmsmodellen*. En del av våra informanter uttryckte att de inte arbetar med digitalisering överhuvudtaget i relation till högläsning.

Alltså har vi inte använt så mycket digitalitet i förskolan. Så det var som sagt polyglutt om ens. Utifrån boken som var kanske startpunkten, men jag skulle inte säga att digitaliteten påverkade just högläsningen för den pågick och opåverkat alltså utan påverkan. Det var mera man kanske i forskande. Utforskande arbete med barnen tillsammans att då använder vi digitalitet till exempel och då kunde barnen använda mikroskop eller en ett sådant endoskop.

Informanten berättar att digitaliseringen inte används så mycket vid just högläsning, utan att digitala verktyg används mer vid utforskande tillsammans med barnen med mikroskop eller vid sökning av information. Informanten beskriver att om digitala verktyg används så är det läsresursen Polyglutt som används. En annan informant beskriver andra arbetssätt som ledningen gett direktiv om.

Alltså, just nu är det ju ganska stort tryck från ledningen med högläsning, dels att vi har så starkt samarbete med biblioteket just nu. Så att vi får ju jättemycket assistans och hjälp från bibliotekarierna som jobbar där och sen också nu med att det har blivit bestämt för hela området alla förskolor i området ska jobba utifrån en projektbok så att då har det ju blivit ganska förbestämt just med högläsning och hur det ska användas i undervisningen och i förskolan allmänt.

Informanten beskriver i citatet att arbetet med högläsning ska utgå från en projektbok och att ett samarbete med biblioteket har inletts. Några av informanterna beskriver att de i samband med att samarbetet med biblioteken inletts så har de infört en garanti där alla barn ska få besöka biblioteket minst en gång per termin. Informanterna lyfter är det är en del i samverkan med vårdnadshavare. Ett sätt för föräldrarna att kunna ta del av de böcker som lånas på biblioteken och som läses på förskolan är genom läsresursen Polyglutts ”home access”.

Vi har ju polyglutt homeaccess också om det är av. Alltså att så vårdnadshavarna kan gå in och se. Vi använder ju oss av böckerna vi har läst här, även om vi har läst dem i fysisk form så lägger vi in det på vår digitala bokhylla i polyglutt för vårdnadshavarna så kan de ifall de inte har dem fysiska hemma, så har de digitalt och kan läsa samma böcker hemma.

Informanten beskriver här i citatet ovan hur vårdnadshavarna genom ”home access” kan ta del av de böcker som används i samband med högläsning i verksamheten. Informanternas utsagor ovan kring arbetet med högläsning och det stora tryck som finns från ledning att arbeta med högläsning tolkar vi som att språkutveckling är något som prioriteras. Genom samverkan med vårdnadshavare där informanterna berättat att barnen kan läsa samma böcker även hemma tillsammans med vårdnadshavare tolkar vi kan ge ett ökat intresse för högläsningen i förskolan. Då språkutveckling, ordförråd och skrivkunigheter är något barn bör utveckla och är en förberedelse inför framtida skolgång kopplar vi det till Biestas (2008) begrepp kvalifikation. Kvalifikationsbegreppet syftar till att motivera varför vi behöver en viss utbildning. Vår

tolkning är att just för att det finns ett stort tryck på högläsning så kan det ses som något samhället vill att barnen ska få goda kunskaper kring för att fungera i vår värld.

5.1.1 Stöd och utbildning

I samarbetet med biblioteket berättar informanterna om det stöd som de får i deras arbete med högläsning. Dock är upplevelsen av stöd och utbildning kring digitalisering och digitala hjälpmedel väldigt olika. En informant berättar om bra föreläsningar och samarbete med bibliotek och bra stöd i hur man kan använda digitala verktyg.

Vi har fått ta del av olika föreläsningar där vi har fått ta del av digitala verktyg och hur man kan använda dem och framför allt sådana här. Som polyglutt ibland, där finns ju möjlighet att lyssna på en röst som berättar boken till exempel. Och då fick vi ha en föreläsning just kring det och för och nackdelarna med de och hur man kan arbeta mot det för till exempel med förinspelade röster ju. Så är det ju Svårt att. För just när du läser vanligt så kan du ju ändra din röst lite och betona saker och så där. Det fungerar ju inte riktigt på samma sak med en förinspelad röst. Så då fick vi lite tips och råd från den.

I citatet ovan beskriver informanten en föreläsning om för- och nackdelar med att arbeta med en förinspelad röst, även om tips och råd de fick kring hur man kan arbeta med sin egen röst vid användandet av digitala verktyg. En tolkning vi gör är att informanten upplever att föreläsningen gett ett bra stöd i dess arbete med högläsning, eftersom informanten tar upp konkreta sätt att arbeta med läsresursen. En annan informant berättar om ett näst intill obefintligt stöd där man själv får lösa det mesta och att man då tar hjälp utanför arbetsplatsen.

Det har varit sagt att då att vi ska få det och vi blir ju visade för några år sedan. Sedan är det en själv som har fått hålla på och ta kontakt med olika, alltså olika IT.... Där är ju en plan hur det ska gå till, men sen så ska man ju få fatt i den IKT.... och än så länge varje sak som jag har behövt hjälp med har vi inte fått hjälp med för den har inte fått informationen heller, utan då har man fått söka den på annat håll.

Vi tolkar att informanten upplever att hen inte ges tillräckligt med stöd i användandet av digitala verktyg. Informanten berättar att det ska finnas en plan för stöd men att när behov finns så är hen tvungen att söka stöd utanför verksamheten. Informanterna har även idéer om var stöd kan ges.

Ja de är mycket digitalt. Vi jobbar ju digitalt men kanske inte alla som tycker alltså som tar fram de. Framför allt de som jobba med småbarn upplever här att dem har mindre teknisk kunskap, tycker det är synd. Det är kanske där man behöver börja. Just med polyglutt. Där finns ju handledning och hur du kan jobba med böckerna.

Informanten beskriver i citatet att de arbetar mycket med digitala verktyg. Däremot upplever informanten en skillnad i arbetet med de yngre barnen i tekniskt kunskap och poängterar att arbetet med digitala verktyg kan påbörjas tidigt för att det finns handledning att få via Polyglutt. Denna skillnad i upplevelse av stöd som informanterna uttrycker kan vi koppla till Masoumi (2021) som pratar om vikten av att få digital kompetens är nödvändig i lärarutbildningar. Intervjupersonernas svar bekräftar detta (Masoumi 2021, s. 3011). Majoriteten av de vi har intervjuat beskriver på olika sätt hur de haft en vilja att utveckla sig själv under den tid digitaliseringen har växt fram. En informant berättar kring sitt förhållningssätt till förändringarna:

Jag tänker också att jag upplever att förskolor och skolor har varit lite snabba för forskning och studier tar lite tid. Det kan vi se nu för nu kommer debatter ja och den har jag känt av lite från början så därför jag har varit rätt avvaktande i mitt sätt från början.

I citatet berättar informanten om att snabba förändringar skett och att hen varit avvaktande i sitt sätt att möta digitaliseringen. Detta kan förstås utifrån Biesta (2020) begrepp *Subjektifiering* som betonar hur vi är och vad vi gör alltid sker i relation till vår verkliga omvärld och begränsar det vi gör. Flera informanter beskriver hur de följer med i utvecklingen och får ta del av föreläsningar medan andra uttrycker sin vilja att utvecklas men att det inte finns förutsättningar för att kunna göra det (Biesta 2020, ss. 98–99). I att få stöd och utbildning inom digital kompetens tolkar vi att informanterna upplever begränsningar. Att få stöd upplevs inte som en självklarhet utifrån informanternas utsagor.

Biesta (2008) pratar om att under det senaste decenniet så har begrepp som ”lärande” tagit mer plats än begreppet ”utbildning” och så har även lärande en stor plats i förskolans läroplan (Lpfö18 2018). Han påstår även att det skapas en social ojämlikhet genom utbildningen beroende på om akademisk kunskap värderas eller yrkesfärdigheter. Olikheten i det stöd för kunskap och utveckling i att arbeta med digitala verktyg som informanterna i vår studie uttrycker blir ett bekräftande av detta. På de förskolor där det finns ett stort stöd för utveckling och kunskap inom digitalisering från ledningen, får arbetet med digitala verktyg ta mer plats i

undervisningen. Dock där mindre stöd och utveckling finns från ledning läggs stor tilltro i att förskollärarna själva ska hämta kunskap för att använda i sin undervisning. Detta kan förstås som en ojämlikhet i barnens utbildning där kunskapen och möjlighet till fortbildning i digitalisering hos förskollärarna påverkar även hur barnen fostras för framtiden (Biesta 2008, ss. 37–38).

5.2 Förhållningssätt till digitalisering vid högläsning

Informanterna beskriver deras förhållningssätt till högläsning såväl digitalt som analogt och att det är en stor del av relationsskapandet med barnen. En informant beskriver det på följande sätt:

Jag tycker de är ett jätte, jätteviktigt verktyg och en av de viktigaste i relationsbyggandet och för mig är relationsbyggande med barnen. Det. Alltså för mig alltså, det är det viktigaste i förskolan för att det är den bygga på därifrån. Om du har skapat den här tryggheten en bra relation, då kan barnet göra vad du vill. De kan lära sig kan testa pröva är inte rädda att misslyckas alltså, då blir det så mycket.

Informanten berättar här om att högläsningen blir en del av relationsskapandet och gemenskapen i barngruppen. En annan informant berättar om när barnen oftast tar egna initiativ till högläsning.

Det är på morgonen när man precis kommit till förskolan... är det en del som går in och vill börja lite lugnare... det kan säkert signalera lite trygghet och sitta med en vuxen.

Informanten beskriver att det är ett bra sätt att starta dagen med barnen som behöver lite extra trygghet. Analog högläsning föredras i mindre grupper för det upplevs skapa stämning och trygghet. Informanterna beskriver fördelarna med analogt högläsande i mindre grupper.

Det är jättemysigt. Jag tycker att just när du sitter framför allt när du har en mindre grupp och du har läser fysiska böcker så får du en väldigt intim kontakt och de blir väldigt levande liksom och inflikar mycket i samtalen så att jag tycker det är väldigt mysigt att läsa och givande framför allt.

En annan informant säger också:

Jag ser en möjlighet att jag tycker att det är lättare att fånga och fångsla för man är mer närvarande i den boken än om jag läser en digital bok det händer ju att man går fram för att peka eller liksom på annat sätt men det är lite lättare när jag har boken i handen att rikta barnens uppmärksamhet kring de bilderna vad det händer lite eller vad vissa barn behöver det som ett extra stöd för att leva sig in.

I citaten ovan beskrivs hur det skapas fina kontakter och öppnar upp för samtal med barnen. Även hur informanterna lättare kan fånga barnens uppmärksamhet genom de analoga böckerna. Det finns även fördelar med digital högläsning som föredras i större grupper. Informanterna uttrycker sig så här:

Det är också en fördel med det att man tar upp på storbild så alla ser bra man kan diskutera, det blir mer som en tavla för varje bild, de blir mycket diskussion om det då.

En annan informant säger så här.

Man kan ju läsa för fler barn när man använder bilderna på projektorn för då ser de bilderna direkt samtidigt så är de nog mer.

Informanterna berättar att digital läsning med läsresursen Polyglutt föredras i större grupper där alla barnen då kan se bilderna bättre och för att de ofta når ut till att fler barn blir delaktiga i berättandet. En annan fördel med läsresursen Polyglutt att det är lättillgängligt på så sätt att den erbjuder ett stort utbud av böcker digitalt. Här berättar en informant om detta.

...möjlighet är att ja de är lättillgängligt för mig som förskollärare att hitta för att söka om jag nu vill ha ett visst ämne eller viss ålder eller till och med språk om jag skulle vilja det så finns där ju deras sökfunktion som går väldigt snabbt. Den här lättillgängligheten är ju a och o.

I citatet ovan berättar informanten om att just sökfunktionen i läsresursen är en stor fördel i dennes arbete med högläsning. Som Körling (2012) beskriver handlar högläsning om gemenskap. Förskollärarna vi intervjuat beskriver högläsningsspraktiker tillsammans med barnen som sätt att skapa relationer och gemenskaper. Genom sökfunktionen i läsresursen kan förskollärarna tillsammans med barnen utforska böcker i olika teman och på olika språk. På så sätt kan det skapa förutsättningar för delaktighet och främjar barnens kreativitet och ordförråd. Genom att barnen får följa högläsningen via projektor åskådliggörs texten och gör högläsningen meningsfull (Körling 2012, ss. 6, 31).

Något som framkom under intervjuerna var svårigheter med digital högläsning eftersom det är svårt att få till samma stämning kring berättelsen som när man läser analoga böcker. Kunskapen kring att hantera och kunna bläddra i en bok upplevs även är något som faller bort vid digital högläsning. En kombination av analogt och digitalt är det fortfarande bästa anser informanterna. Det som talar för det analoga berättar informanterna är att de upplever att det är lättare att djupdyka i en fysisk bok då det fånglar barnen mer. Informanterna upplever även att de själva kan ha en djupare inlevelse och bidra med ansiktsuttryck och gester på ett helt annat sätt än när de visar boken på en skärm. Flera av informanterna beskrev nackdelar med att använda digitala böcker, bland annat genom att barnen ”bara tittar” och görs mer passiva.

Och just när man har digitala böcker som man då projekterar kanske. Då blir det lite mer som att de bara tittar. Och ser bara det som sker alltså så att reflektera inte lika mycket till sitt eget. Det blir liksom mer inmatning, upplever jag.

En annan informant menar att användningen av digitala böcker och andra appar blir ett sätt för pedagogerna att kunna göra andra saker samtidigt.

Jag kunde uppleva ibland att de blev precis som med andra appar kanske lite så där att barnen sitter med, det kan ibland bli för att de vuxna springer och gör annat, lite barnpassning om man kan kalla de så. Och då tänker jag mer om de sitter själv och bläddrar och. En Ipad är ju en skärm så funderar jag ibland på vad är det barnen upplever kring de här? Upplever dem och hör sagan eller är de mer roligt att bläddra.

Här frågar sig informanten om hur barnen upplever situationen kring digital högläsning och vad de upplever som betydelsefullt, själva sagan eller att bläddra i appen. Pedagogernas egna förhållningsätt var något som informanterna beskrev som betydelsefullt i relation till användandet av digitala verktyg och hur de användes i barngruppen.

Ja delvis, men sen så är det väl kanske också lite hur pedagogen är. Att man stannar och pratar om en bild på projektorn liksom. Och då får man ju också bra samtal emellanåt.

Här beskrivs vikten av att pedagogen själv är aktiv i berättandet och stannar upp för att få till bra samtal med barnen. I informanternas beskrivningar av olika sätt att använda sig av digital högläsning tas både för och nackdelar upp. Det kan vara ett bra sätt att samla många barn kring

en gemensam aktivitet, eftersom alla barn har möjlighet att se skärmen. Samtidigt finns en risk med att dessa situationer mer blir som barnpassning eftersom barnen är mer ”passiva” än när en vuxen läser en fysisk bok.

Med Biestas (2008) begrepp socialisation som har att göra med vilka vi blir som människor och vilka sociala kulturer vi då blir en del utav. Genom detta begrepp kan vi förstå informanternas utsagor kring förhållningssätt och arbetssätt. Med digital högläsning där beroende på pedagogens förhållningssätt till hur digitala verktyg används kan det skapas olika ”kulturer” i verksamheten. Vi tolkar att i de ”kulturer” där pedagogerna är mindre aktiva i själva högläsningen när digitala verktyg används, som till exempel med den automatiska berättarrösten så finns det en risk att det blir mer som barnpassning för barnen. Å andra sidan i de ”kulturer” där pedagogerna är mer aktiva både i läsningen och genom boksamtal som förs tillsammans med barnen tolkar vi att barnen kan få bättre förutsättningar för språkutvecklande samtal (Biesta 2008, s. 40).

5.2.1 Kombination som ett vinnande koncept

När vi frågade informanterna om upplevelserna kring de nya rekommendationerna för skärmtid för barn från Folkhälsomyndigheten (2024) så gav informanterna bilden av att arbetet med de digitala verktygen i förskolan har fått ett tydligare syfte. Genom rekommendationerna tolkar vi att högläsningen fått ett lyft där direktiv om att utgå från en bok i undervisningen har inspirerat både vuxna och barn. En informant berättar om förändringen vid vilan i verksamheten.

Numera så har vi inte digitala verktyg alls på vilan. Så nu har vi bara tre barn var på uppe i vilan, men de tre barnen nu får, nu har det bara gått vad är det tre veckor? Och de förväntar sig att det är en högläs, alltså att de får lyssna på bok. Och de sätter sig alltså.

Informanten berättar om förändringarna som skett den senaste tiden och hur barnen tar emot förändringarna. Informanten upplever att barnen först tyckte det var tråkigt att lyssna till analog högläsning men att de nu är positiva och intresserade när de tar fram en analog bok. Numera läser informanterna högt för barnen även med digitala verktyg. Ingen automatisk berättarröst används. Direktiv om och hur digitala verktyg ska användas vid högläsning upplevs som väldigt olika hos informanterna. Å ena sidan är det upp till personalen om och hur mycket digitala verktyg används.

Å andra sidan, efter att de nya rekommendationerna från Folkhälsomyndigheten (2024) kom ut finns nu hos vissa av informanterna klara direktiv om att användandet av digitala verktyg ska skalas ner vid till exempel övergångar och vilan. En informant uttrycker sig på följande vis.

Alltså just i förskolan så tycker jag ju att det har missbrukats så jättemycket. Jag tycker att det är hemskt att man ska behöva införa ett förbud eller vad man ska säga att man inte själva kan. Ja alltså att pedagoger inte själva liksom förstår när för mycket är för mycket? ... men det behövs både och. Det största att man inte får glömma varför man har det ena så får det inte utesluta det andra.

Ovan beskriver informanten upplevelsen av att digitala verktyg inte har använts på rätt sätt och att det nu får en konsekvens där användning av digitala verktyg minskas. Informanten yrkar på att en kombination behövs. En annan informant beskriver introduktionen av digitaliseringen på liknade sätt.

Främsta skillnaden när digitalisering trädde i kraft och möjligheterna att se på en massa och filmer och annat och även böckerna drog sig pedagoger sig undan. Att många vuxna som också liksom säger att jag inte kan läsa för barnen, alltså man tog ett steg tillbaka att man litade på det digitala som kan detta bättre än jag och liksom missar sin viktiga roll i det här språkutvecklande arbetet.

I citatet beskriver informanten att när digitaliseringen introducerades blev det en stor skillnad i högläsningsspraktiken och då var det flera förskollärare som ”tog ett steg tillbaka”, där man i stället förlitade sig på tekniken och den automatiska uppläsningen. Det var många som avstod från att läsa själv och en annan upplevelse från en informant beskrivs så här ”Vi har matats in i digitaliseringen utan att riktigt veta vad vi hade och om inte så nu backar man bandet lite”. Upplevelsen är att de kastats in i digitaliseringen utan att veta riktigt hur de skulle gå till väga. Craft (2012) diskuterar hur vårdnadshavare och förskollärare har en rädsla för de snabba förändringar digitaliseringen medfört. Samtidigt som de vill skydda barnen så ska de även förbereda dem för vuxenvärlden (Craft 2012, ss. 182–183). Samverkan behöver vara en central del i detta menar informanterna. De upplever att en öppen dialog med vårdnadshavare behövs för att bidra med förståelse om hur digitala verktyg används i förskolan inte ska krocka med vårdnadshavares uppfattningar kring skärmtid i hemmet. En informant uttrycker det så här.

För att barn gör som vi gör och inte som vi säger, så jag tror vi har en bit att gå med det hela för att det här försvinner inte. Det kommer vara med oss hela tiden, men vi måste lära oss att som vuxna. Att hur vi hanterar det och sen komma underfund med hur vi ska introducera detta till barnen i samförstånd med föräldrarna, alltså för att det måste gå hand i hand, annars blir det en realitet här och en annan hemma.

I citatet ovan beskrivs hur viktigt det är att ha en dialog med vårdnadshavarna kring hur arbetet utförs för att synen på skärmtid är olika i hemmen och förskolan. En annan informant berättar om att det ska vara en kontroll för hur det används.

Jätteviktigt vare sig vi vill eller inte. Vi lever i en digital värld ju tidigare du lär dig desto lättare blir det, så absolut att ha det i skola och förskola. Däremot ska de vara kontroll över det. Jag tror ofta lärarna sätter på appar som bara konsumerar, det ska vara komplement.

Informanten menar att de digitala verktygen är viktiga att lära sig och ska fungera som ett komplement till det analoga. En annan informant beskriver även detta på ett annat sätt.

Så som jag ser på det så finns det olika typer av skärmtid. Det finns ju den här som bara matas in till exempel som att titta på, bara något program liksom som man inte har något egentligen ett syfte bakom. Men sen skärmtiden kan ju också vara så här polyglutt, till exempel om man stänger av rösten och läser med den. Det är skärmtid, men det är fortfarande liksom en. Typ av personlig att man kan gå djupare i det och det är inte liksom man har skärmen som ett med ett syfte. Likadant som om man skulle arbeta med kanske en. Vad heter det Green screen till exempel. Då är det också via padda via skärm, men syftet är kanske. Alltså något annat, alltså. Då är det att arbeta med ett digitalt verktyg i stället för att bara ha skärmtid utan syfte så att säga.

På så vis handlar det inte om att låta barnen sitta själva med det digitala verktyget utan något vidare syfte. När de digitala verktygen Polyglutt och Green screen används som komplement får skärmtid en annan betydelse. Detta kan förstås utifrån Biesta (2008) begrepp kvalifikation som menas med att skolan ska ge kunskaper och färdigheter som är värdefulla för den tid vi lever i. Han menar vidare att det finns en problematik om att man glömmer bort de didaktiska frågorna om *varför* och *vad* vi ska lära oss. Utifrån informanternas utsagor kan vi se att upplevelsen är att de kastats in i digitaliseringen och att frågorna *vad* de ska göra och *varför* de ska arbeta med digitala verktyg inte var tydliga. Men i och med att ett tydligare syfte har framkommit efter Folkhälsomyndighetens (2024) nya rekommendationer för användning av digitala verktyg trädde i kraft så tolkar vi nu att de didaktiska frågorna är mer i fokus. En annan

tolkning vi har är att informanterna upplever att digitala verktyg ska användas i kombination med analoga verktyg för att på bästa sätt främja barnens kunskaper, färdigheter och förståelse för dess funktion som behövs i vårt digitala samhälle (Biesta 2008, s. 41).

6. Diskussion och slutsatser

I detta avsnitt diskuterar vi resultatet av vår studie och gör relevanta kopplingar till vår tidigare forskning. Avslutningsvis presenteras förslag på vidare forskning, samt tankar om vad studien bidrar med till det förskolepedagogiska forskningsfältet.

Syftet med vår studie var att undersöka och bidra med insikt i förskollärares upplevelser av arbetet med digitalisering i relation till högläsning. Utifrån informanternas svar har vi lyft deras perspektiv och upplevelser kring digitaliseringen i relation till deras arbete med högläsning. Gündüzalp (2021, s. 90) säger i sin studie att det finns en förväntan hos lärare idag att vara kompetenta nog för att kunna tillgodose den nya generation som växer upp med digitala medel. Resultatet av vår studie synliggör att förväntningar finns men stöd och utbildning för att kunna möta dessa förväntningar upplevs brista i vissa fall. Genom vår analys har resultatet gett en god insikt i informanternas upplevelser kring arbetet med digitalisering i relation till högläsning.

Vår ena frågeställning var: hur beskriver förskollärare sina erfarenheter kring digitalisering i relation till högläsning? Hur informanterna beskriver att de arbetar eller inte arbetar med digitala verktyg vid högläsning är väldigt olika och det vi kan se i materialet är att det har stor betydelse vilket stöd och vidareutbildning man får på sin arbetsplats. Även i vilka möjligheter som finns för fortbildning. Informanterna lyfter olika arbetssätt och förhållningssätt i arbetet med digitala verktyg vid högläsning. Materialet visar att en kombination av analog och digital högläsning är det vinnande konceptet enligt majoriteten av våra informanter. Vårt resultat visar att informanterna behöver ha goda digitala kompetenser för att följa med i digitaliseringen i samhället. För att undvika att det blir allt för stora effekter av teknisk förändring i utbildningen så krävs det en vilja att fortsätta utveckla sina digitala kompetenser hävdar Gündüzalp (2021, ss. 87, 89). Även Masoumi (2021) menar att förskollärares kompetenser är viktiga för att minska den digitala klyftan (Masoumi 2021, s. 3013). Vi tolkar att vårt material synliggör att ett ökat stöd och utbildning för förskollärare i att kunna hantera digitala verktyg skulle kunna bidra till att förskollärarna blir mer trygga och säkra i sig själva i högläsningsspraktiker.

Vår andra frågeställning var: vilka svårigheter och möjligheter kring användandet av digitala verktyg beskriver förskollärare? Stöd och vidareutbildning kring arbetet med digitala verktyg vid högläsning är väldigt olika på olika arbetsplatser. Socialisation i utbildning visar vilka vi

blir som människor och när vi i materialet ser hur olika upplevelserna av stöd och utbildning är bland intervjupersonerna så kan vi uppmärksamma en skillnad i informanternas arbetssätt. Däremot kan denna skillnad i upplevelse inte generaliseras för att det endast är baserat på de få svar vi har i vår studie (Biesta 2008, s. 40). I vår studie lyfter informanterna svårigheter och möjligheter med både analoga och digitala verktyg i relation till deras arbete med högläsning. Nilsen, Petersson och Danielssons (2023) studie visar att pedagogerna i deras studie upplevde att projicering av digitala böcker gav möjlighet till bättre förutsättningar för gemensamma läsaktiviteter och fokus hos barnen (Nilsen, Petersson & Danielsson 2023, s. 24). I vår studie kunde vi se en skillnad i några av informanternas utsagor som visade att deras upplevelser av att projicera böcker även kunde upplevas som en svårighet då de inte kunde skapa samma stämning som med en analog bok. Precis som Nilsen och Kjällander (2023) beskriver att eftersom barn växer upp i en digital tid så handlar det inte om att analoga verktyg är bättre än digitala eller tvärtom utan det är hur de används som är det viktiga (Nilsen & Kjällander 2023, s. 5). I enlighet med deras beskrivning så visar resultatet av vår studie att majoriteten av våra informanter upplever att en kombination av digitala och analoga verktyg är det bästa arbetssättet. Informanternas beskrivningar av hur de arbetar med digitala verktyg är också väldigt olika men att majoriteten upplevs som positiva till det arbetet och ser att det används bäst i kombination med analoga verktyg.

I vår analys av materialet har vi kommit fram till att förväntningarna hos informanterna är väldigt olika men att alla är samstämmiga när det kommer till *varför* digitalisering ska ha en plats i utbildningen. Vi lever i en digital tid och även med rekommendationer och direktiv så är digital teknik något informanterna upplever att barnen behöver ha med sig in i vuxenvärlden. Informanterna upplever att samverkan kring digitalisering behöver få ta plats i det framtida arbetet för att minska oro och olika uppfattningar kring vad skärmtid är i hemmet och hur det används i förskolan. Craft (2012) menar att det är vuxnas ansvar att förbereda barnen för framtiden och hon lyfter de snabba förändringar som sker i samhället (Craft 2012, ss. 176, 177). Vi kan se i vår studie att förändring har skett över tid sedan digitaliseringen påbörjades fram till nu. Vi tolkar att en förändring i både förhållningssätt och arbetssätt med digitala verktyg håller på att ske. Nu förs en diskussion inom förskolan om hur digitala verktyg används och varför de används, som kan förstås som att kvalifikationen utvecklas framåt för vilka kunskaper och färdigheter som faktiskt är nödvändiga (Biesta 2008, s. 40). Både när det gäller hur förskollärare ska utbilda barnen och hur barnen fostras i denna digitala era. Informanterna i studien anser

ändå att det är av vikt att barnen får lära sig hantera digitala verktyg, för att ge barnen de bästa förutsättningarna att vara förberedda inför skolstart.

Från att digitaliseringen infördes i förskolans läroplan (Lpfö18 2018) till debatter om skärmtid till de nya rekommendationerna från Folkhälsomyndigheten (2024) så tolkar vi kunna urskilja en förändring i informanternas förhållningssätt och tankesätt kring arbetet med högläsning. Så även om hur digitala verktyg används i praktiken. Informanterna ser tillbaka på hur de har arbetat innan där de upplever att digitala verktyg inte använts på rätt sätt. Sammanfattningsvis tolkar vi oss kunna se i materialet att informanterna har en vilja att se mer kritiskt på och ställa fler frågor om hur och varför de ska använda digitala hjälpmedel vid högläsning. Utifrån ett utbildningsperspektiv som innebär att syftet alltid ska ha en plats i pedagogiska diskussioner kan detta förstås som att informanternas utsagor visar på en förändring i förhållningssätt och arbetssätt med digitala verktyg.

6.1 Vidare forskning

Vår studie medförde en del olika tankar på vidare forskning. Något som kom upp var att i vår studie har vi undersökt förskollärares upplevelser och tankar om digitaliseringen. Vidare forskning om ledningens perspektiv hur de anser att det ska arbetas med digitalisering i förskolan skulle kunna bidra med en förståelse kring de olika förutsättningar som finns i verksamheterna. Då hade vi fått insikt i fler professioners upplevelser och erfarenheter och på så sätt fått en bredare bild av digitalisering i relation till högläsning.

Det hade även varit intressant att genomföra observationer för att undersöka hur barnen deltar i olika typer av läspraktiker, till exempel via stor skärm eller tillsammans med en vuxen i mindre grupp. Det hade också varit intressant att se hur barnen själva tar initiativ till digital och analog läsning. I vår studie har vi undersökt förskollärares upplevelser och tankar. Med en observationsstudie hade vi kunnat få syn på vad som sker i sociala praktiker. Vad barnen gör, har intresse av och hur de engagerar sig i läspraktiker.

Vad som framkom i vår studie är att läsresursen Polyglutt är ett digitalt verktyg som används mycket i förskolan. I vår studie visar informanternas beskrivningar hur olika de arbetar med läsresursen Polyglutt. En del av informanterna använder Polyglutt mycket i relation till högläsning medan andra använder den mycket lite eller inte alls. Vidare forskning kring de

olika sätt att använda läsresurser där en studie med fokusgrupper hade kunnat genomföras för att synliggöra och jämföra pedagogers erfarenheter och användande av bland annat läsresursen Polyglutt.

6.2 Slutord

Vi kunde urskilja ett dilemma kring utbildning och arbetet med digitalisering i vår studie. Kring informanternas arbete med digitalisering och digitala verktyg där olikheter synliggjordes i vilket stöd och utbildning som erbjuds i verksamheterna. Vår studie blir ett bidrag till det förskolepedagogiska forskningsfältet samt till yrkesverksamheten eftersom alla förskollärare arbetar på olika sätt och under olika förutsättningar beroende på arbetsplats, kommun. Vår studie bidrar med en liten insikt i några yrkesverksamma förskollärares upplevelser och visar olika dilemma och förutsättningar kring arbetet med digitalisering i relation till högläsning. Vår studie kan därmed bli intressant att läsa både för förskollärare och ledning på förskolor för att uppmärksamma skillnader och för att lyfta ämnet om digitalisering i pågående diskussioner inom professionen.

Genomförandet av vår studie har även medfört en del frågor kring upplägget i vår egen utbildning. Vi har i vår förskollärarytbildning fått lära oss olika sätt att högläsa analogt på. Vi har även fått kunskaper om språkutveckling, flerspråkighet och språksvårigheter i förskolan. Däremot så har digitala verktyg som till exempel läsresursen Polyglutt inte presenterats som ett sätt att arbeta med högläsning. Vi menar att det är något som saknas i utbildningen och är relevant att kunna mer om i det digitaliserade samhället i lever i. Digitalisering och arbete med digitala verktyg nämns under utbildningen med har inte mer plats än ett omnämnande och att man kanske stöter på det under den verksamhetsförlagda utbildningen. Precis som informanterna i vår studie berättar om att det nu förs en bättre diskussion kring hur och varför de ska arbeta med digitalisering har vi en förhoppning att den även ska komma att föras i förskollärarytbildningen. Det är ett ämne som vi tar med oss och kommer hålla oss uppdaterade kring nu när vi snart ska ut och arbeta i förskolans värld.

Referenslista

Alvehus, Johan (2023). *Skriva uppsats med kvalitativ metod*. En handbok. 3. uppl. Stockholm: Liber

Biesta, Gert. (2008). Good Education in an age of Measurement: On the Need to Reconnect with the Question of Purpose in education. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21(1), 33–46. DOI 10.1007/s11092-008-9064-9

Biesta, G. (2020). Risking Ourselves in Education: Qualification, Socialization and Subjectification Revisited. *Educational Theory*, 70(1), 89–104
<https://doi.org/10.1111/edth.12411>

Braun, V. and Clarke, V. (2006) 'Using thematic analysis in psychology', *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), pp. 77–101. <http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bruce B. & Riddersporre B. Kärnämnen och digitala verktyg. I Kjällander, Susanne & Riddersporre, Bim (red.) (2019). *Digitalisering i förskolan: på vetenskaplig grund*. Första utgåvan [Stockholm]: Natur & Kultur

Craft, A. (2012). *Childhood in a digital age: creative challenges for educational futures*. London Review of Education, 10(2), 173–190. <https://doi.org/10.1080/14748460.2012.691282>

Dunkels E. I mediepanikens fotspår: barns rätt till digital kompetens och säkerhet på nätet. I Kjällander, Susanne & Riddersporre, Bim (red.) (2019). *Digitalisering i förskolan: på vetenskaplig grund*. Första utgåvan [Stockholm]: Natur & Kultur

Folkhälsomyndigheten (2024). *Rekommendationer för en balanserad skärmanvändning bland barn* [Rekommendationer för en balanserad skärmanvändning bland barn — Folkhälsomyndigheten \(folkhsomyndigheten.se\)](#) (hämtad 2024-09-25)

God forskningssed (2024). Stockholm: Vetenskapsrådet
Tillgänglig på Internet: [God forskningssed – ny utgåva - Vetenskapsrådet \(vr.se\)](#) (hämtad 2024-10-10)

Hermansson C. & Olin-Scheller C. Digiläsning: om läsning, kropp och rum i en digitaliserad förskola. I Kjällander, Susanne & Riddersporre, Bim (red.) (2019). *Digitalisering i förskolan: på vetenskaplig grund*. Första utgåvan [Stockholm]: Natur & Kultur

Kjällander, Susanne, Walan, Susanne, Nilsen, Malin, Petersen, Petra, Caiman, Cecilia, Godhe, Anna-Lena, Ebbelind, Andreas, Enochsson, Ann-Britt, Lagergren, Anniqa, Kuusisto, Arniika, Dunkels, Elza, Patron, Emelie, Norén, Eva, Monian, Farzaneh, Palmér, Hanna, Forsling, Karin, Walldén Hillström, Kristina, Wernholm, Marina, Lagerlöf, Pernilla, Magnusson, Lena O., Hvit Lindstrand, Sara, Holmberg, Kristina, Danielsson, Kristina & Selander, Staffan (2023). "Förskolan behöver en digitaliserings-strategi". *Svenska Dagbladet*. :2023-06-18 [Forskare: Förskolan behöver en digitaliserings-strategi | SvD Debatt](#) (hämtad 2024-09-19)

Körling, Anne-Marie (2012). *Den meningsfulla högläsningen*. 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur

Läroplan för förskolan: Lpfö 18. (2018). [Stockholm]: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Masoumi, Davoud (2021). Situating ICT in early childhood teacher education. *Education and Information Technologies*. 26:3, s. 3009–3026

Nilsen M. & Kjällander S. (2023) Introduktion till temanummer: Digitalisering i Förskolan. I *Utbildning och lärande VOL 17, NR 4 2023* [Visar Vol 17 Nr 4 \(2023\): Temanummer: Digitalisering i förskolan \(kb.se\)](#) (hämtad 2024-09-19)

Nilsen M, Petersen P & Danielsson K. (2023) Digital högläsning för flerspråkande i förskolan. I *Utbildning och lärande VOL 17, NR 4 2023* [Visar Vol 17 Nr 4 \(2023\): Temanummer: Digitalisering i förskolan \(kb.se\)](#) (hämtad 2024-09-19)

Patel, Runa & Davidsson, Bo (2019). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 5 uppl. Lund: Studentlitteratur

Regeringen (2023). Regeringen vill ta bort kravet på digitala lärverktyg i förskolan. [Regeringen vill ta bort kravet på digitala lärverktyg i förskolan - Regeringen.se](#) (hämtad 2024-09-26)

Gündüzalp, Seda (2021). *21st Century Skills for Sustainable Education: Prediction Level of Teachers' Information Literacy Skills on Their Digital Literacy Skills*. I *Discourse and Communication for Sustainable Education* 2021, vol. 12, no. 1, pp. 85–101. <http://dx.doi.org/10.2478/dcse-2021-0007>

Skolverket (2024). Digitalisering i förskolan och skolan-vad och varför? [Digitalisering i förskolan och skolan – vad och varför? - Skolverket](#). (hämtad 2024-09-26)

Bilaga

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE
BARNDOM-UTBILDNING-SAMHÄLLE

Datum

Samtycke till medverkan i studentprojekt

Annika Andersson och Josefine Sand heter vi som genomför denna studie. Vi går vår sista termin på Förskolläraryrket på Malmö Universitet och tar examen i januari 2025.

Vi utför en studie för vårt examensarbete i syftet att undersöka förskollärares syn på om och hur digitaliseringen påverkar högläsning i förskolan. Frågor kommer ställas kring högläsning, hur man förhåller sig till digitala verktyg kontra fysiska böcker vid högläsning. Även om upplevelsen av förskollärares uppdrag och förväntningar från ledning. Insamlandet av material till vår studie kommer ske genom intervjuer av förskollärare.

Ljudupptagning kommer att göras i samband med intervjuerna. Intervjupersonernas email kommer att samlas in i syftet att kunna skicka ut samtyckesblankett med information kring studien. Inga andra personuppgifter kommer att samlas in. Ljudinspelningen som kommer göras i samband med intervju kommer att spelas in via zoom eller diktafon som därefter transkriberas av oss som gör studien. Det är Annika Andersson, Josefine Sand, handledare och examinator som kommer ha tillgång till det insamlade materialet.

Allt insamlat material och personuppgifter lagras på Malmö universitets server under arbetet med examensarbetet. Samt samtyckesblanketter förvaras oåtkomligt på Malmö universitet *eller* kommer att raderas tillsammans med inspelat material ett halvår efter att examensarbetet är godkänt och klart.

Studien utförs enligt *Vetenskapsrådets forskningsetiska principer*. [Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning - Vetenskapsrådet \(vr.se\)](#) Vi utgår från dessa enligt nedan:

- Medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Varje

På förskolläraryrket vid Malmö universitet skriver studenterna ett examensarbete på sjunde terminen. I detta arbete ingår att göra en egen vetenskaplig studie, utifrån en fråga som kommit att engagera studenterna under utbildningens gång. Till studien samlas ofta material in vid förskolor, i form av t.ex. intervjuer och observationer. Examensarbetet motsvarar 15 högskolepoäng, och utförs under totalt 10 veckor. När examensarbetet blivit godkänt publiceras det i Malmö universitets databas DIVA (<http://mau.diva-portal.org/smash/search.jsf?language=s&dswid=4868>)

- deltagare har alltså rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- Deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
 - Materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

.....
Studentens underskrift och namnförtydligande

Kontaktuppgifter till student (tfn nr, e-mail):

Annika Andersson

Josefine Sand

Ansvarig handledare på Malmö universitet:

Malva Holm Kvist

Kursansvarig på Malmö universitet:

Sara Berglund

Kontaktuppgifter Malmö universitet:

www.mah.se

040-665 70 00

**MALMÖ
UNIVERSITET**

*Information om Malmö universitets behandling av
personuppgifter*

Personuppgiftsansvarig Dataskyddsombud Typ av personuppgifter	Malmö universitet dataskyddsombud@mau.se Namn, anteckning av lärandesituation, bild och/eller filmklipp samt ditt samtycke till att Malmö universitet behandlar dessa personuppgifter.
Ändamål med behandlingen	För att möjliggöra undervisnings- och examinationssituationer i förskolemiljö för studenter vid Malmö universitets förskolläraryt- utbildning.
Rättslig grund för behandling Mottagare	Ditt samtycke. Personuppgifterna kommer endast användas i utbildningssyfte inom ramen för Förskollärarytprogrammet vid Malmö universitet och kommer inte att spridas vidare till någon annan mottagare.
Lagringstid	Malmö universitet kommer spara dina personuppgifter så länge de behövs för ovan angivet ändamål eller till dess att du återkallar ditt samtycke. Efter genomförd kurs/program kommer person- uppgifterna att raderas. Malmö universitet kan dock i vissa fall bli skyldiga att arkivera och spara personuppgifter enligt Arkivlagen och Riksarkivets föreskrifter.
Dina rättigheter	Du har rätt att kontakta Malmö universitet för att 1) få information om vilka uppgifter Malmö universitet har om dig och 2) begära rättelse av dina uppgifter. Vidare, och under de förutsättningar som närmare anges i dataskyddslagstiftningen, har du rätt att 3) begära radering av dina uppgifter, 4) begära en överföring av dina uppgifter (dataportabilitet), eller 5) begära att Malmö universitet begränsar behandlingen av dina uppgifter. När Malmö universitet behandlar personuppgifter med stöd av ditt samtycke, har du rätt att när som helst återkalla ditt samtycke genom skriftligt meddelande till Malmö universitet. Du har rätt att inge klagomål om Malmö universitets behandling av dina personuppgifter genom att kontakta Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm.

Samtycke

Härmed samtycker jag till att medverka i ovan beskrivna studentprojekt, samt bekräftar att jag har tagit del av informationen om Malmö universitets behandling av personuppgifter.

Namn:

Namnförtydligande:.....

Dagens datum: